

אחרי שדרשת של מהלומות, הועמד בן-גוריון בפני ברידה אנזוית

נסִיגָה בלי כבוד

ציבורית לבן-גוריון, אלא שהצליח לעורר מתרדמתם את הדמוקראטים המהססים ביותר, להוכיח להם כי אכן צפויה סכנה מיידית וחמורה לחרות במדינה.

בן-גוריון וחבריו התכחשו למסע בגנים נבוכות. המהר"ל החדש העמיד פנים כאילו אינו מכיר את הגולם מהיפה.

אולם הנזק כבר נעשה. לפני שלושה שבועות יזמו אנשי-רוח פרו-לבנוניים, לבקשתו של זלמן ארן, גילוי-ידעת ציבורי. כדי לאפשר ליכוד של כל אנשי הרוח של האוניברסיטה, ניסחו את כרוזם בצורה כה מתונה, עד שבסוף לא היה ברור במה רצונם.

עתה, נוכח פולחן-האישיות הסטאליניסטי של אלמוגי והיומון הארץ, שקרא כמעט בגלוי לדיקטטורה של בן-גוריון, התעוררו אנשי-הרוח ליוזמה שניה, חריפה הרבה יותר. הם ניסחו כרוז שפנה בגלוי נגד בן-גוריון, הגדיר את מאמציו כסכנה לדמוקראטיה הישראלית. אחרי שפירסמוהו, מעל לרשימה רבת-רושם של פרופסורים ואנשי רוח אחרים, קראו לאסיפה פומבית, חזרו על דבריהם בעל-פה.

קרא דויד גולומב, בנו של המנהיג האגדתי של ההגנה: „אם בן-גוריון הולך לשדה-בוקר, צריך להביא בחשבון את הצבא. צריך להביא בחשבון מרכזי כוח שירוצו לשדה-בוקר ובחזרה. אני חושש מאוד לגורל הממשלה שתפעל או!“

פחד גלוי זה מפני הפיכה צבאית של חסידי בן-גוריון עורר את ההיסטוריון בן-ששון להזהיר מפני קיום מחתרת של נערי החצר: „מה שנעשה במסכתו של אליהו גולומב, הם פשעים כשהם נעשים בשדה-בוקר... דרך הכתיבה של הארץ הוא סימפטום למה שהביאה הפרשה, זהו סרטון!“

רִיָה זה הרגע הדרמטי ביותר, באמצע נאומו של בן-גוריון במרכז מפא"י. לפתע נפתחה הדלת באולם-האסיפות של בית מפעל הפיס בתל-אביב, ובכניסה נראתה דמותו של פנחס לבון. רחשילוש עבר בשורות. חברי המרכז עצרו נשימתם. לבון התיישב באחת השורות האחוריות. בן-גוריון המשיך בנאומו... במילים אלה תיאר סופר מעריב את שיא המאורעות של השבוע, שאולי היה שיא הפרשה כולה.

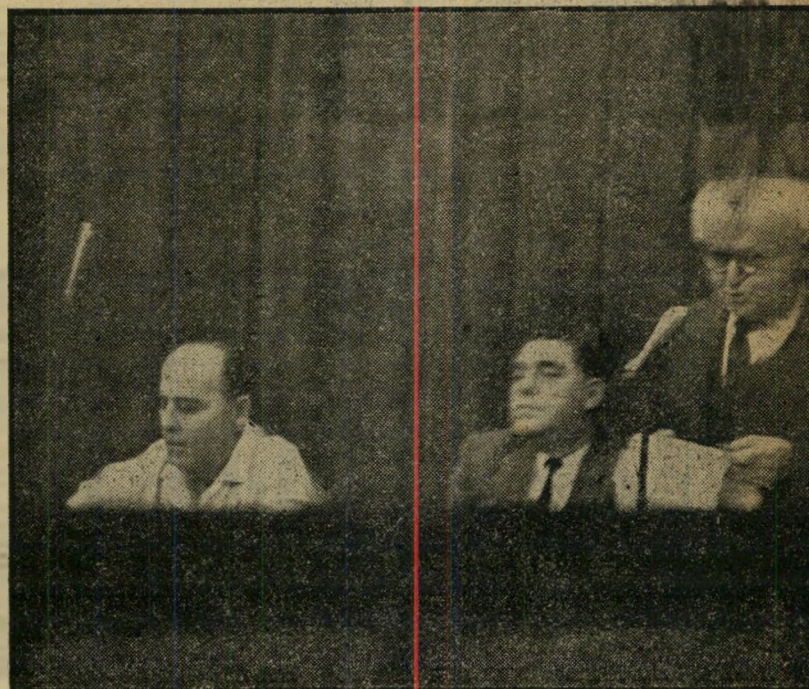
היה זה שבוע רע לדויד בן-גוריון. הוא התחיל בשורה של מהלומות רצופות. כוחות ביגיי פתחו בניסגיה, עברו למנוסה מבהלת, ולבסוף היו מוכנים להיכנע כניעה ללא-תנאי. המיש אשר עוד לפני שבועיים נראה כאילו הגיע למרתק של צעד בלבד משלטון דיקטטטורי בלעדי, הפך בסוף השבוע עסקן מוכה, היה מוכן לחטוף כל טלאי כדי לכסות את מעורמי הפרסטיגיה שלו.

לא היה זה סוף המלחמה — אך היה זה סוף של סיבוב מכריע. בסיבוב זה ניצחה הדמוקראטיה הישראלית נצחון מזהיר — נצחון שהפתיע את עצמה, הבהיל את אויביה.

★ ★ ★

„זהו סרטון!“

ראשית השבוע עוד נשם מסע-ההתעוררות של יוסף אלמוגי את נשימתו האחרונה. לא זה בלבד שכל השיטות החושיסטיות של אלמוגי לא הצליחו להביא להתלהבות

תיקו 18:18

דברי אנשי-הרוח הנחיתו מכה מכרעת על נערי-החצר. הפגנה זו, בבואה אחרי יבול המאמרים של יום-השישי השחור בשבוע שעבר, הוכיחה בצורה חד-משמעית: דעתם של טובי הוגי-הדעות ההגונים בארץ היא נגד דויד בן-גוריון. הודיע ניר-ירוק סיימס מתל-אביב: „הקהל בקולנוע מוחא כסיים ללבון יותר מאשר לבן-גוריון!“

כמעט באותו זמן ירדה מהלומה שניה, חמורה עוד יותר. בתל-אביב התכנסה מזכירות מפא"י — ובפעם הראשונה מאז ראשית הפרשה נערכה בה הצבעה ישירה, בן-גוריון נגד לבון. נערי-החצר הציעו לתבוע את לבון לבדו לבידור, מתוך בטחון שלבון לא יסכים לבידור כזה ויגורש מן המפלגה. אנשי לבון, לעומת זאת, הציעו לקרוא לבידור את כל הנוגעים בפרשה.

כשנספרו הקולות, נדהמו חסידי האחד-בדורו. האיש „שבצעדיו נדונה המדינה לכליון“ זכה במפלגה שלו רק למחצית הקולות. התוצאה היתה 18 נגד 18, תיקו.

תוצאה מהממת. מזה שבועות חזר הארץ, עתון החצר של סרס, כמעט מדי יום ביומו על אותה ידיעה: לבון גמור. הרוב הגדול של מפא"י יסלק אותו, כדי לפייס את בן-גוריון הנועם. והנה נסתבר כי לבון רחוק מאוד מלהיות גמור.

לא רק הכמות קבעה, קבעה גם האיכות. נגד בן-גוריון התייצבו עתה כמה מן האישים המרכזיים של מפא"י. פילוג מפא"י על פי קחים אלה — מחצית נגד מחצית — היה סותם את הגולל על המפלגה.

זה היה ברור לכל. ראשי מפא"י הם פוליטיקאים מקצועיים, על כן הסיקו מיד את

„הוא מביט

חצא לרעה.“ הסברה הרחבת בציבור היא, כמובן, כדיוק להיפך: שמשא דין, שמעון פרס ואנשיהם זרקא נשאר נאמנים לבן-גוריון, גם בזמן כהונת לבון. כל ההשתוללות של מעשי-ההבלה, זיופי המיסמכים, העלמת המיסמכים, עדויות-השקר, קנוניות ואינטריגות, באה כדי לסלק את לבון ולהחזיר את דויד בן-גוריון לכסאו. אנשיו באמת „היו נאמנים עליו בהחלט.“

★ ★ ★

עסקה-ביש השני

שאר טענות ביגיי אינן מפולמות הרבה יותר. בין השאר:

- לבון הצדיק בשעתו את הפעולה בה נלכד (וחתאבד) אורי אילן, ואילו בעזרתו בוועדת החוץ והבטחון ב'1960: טען שהיתה טפשית ולא נעשתה על דעתו. זו טענה שטחית: בן-גוריון עצמו נהג פעמים רבות לפי אותה שיטה עצמה, הצדיק פומבית פעולה שלא הסכים עמה, ושבוצעה מבלי שידע עליה. שום שר-בטחון אינו נוהג אחרת, אך כעבור שנים, אחרי שפצעי המשפחות הגליוו מעט, מותר היה ללבון לגלות את דעתו האמיתית.
- „מר לבון סיפר בוועדה כאילו מעשה הדומה לעסק הביש נעשה גם לפני בואו לסרד-הבטחון. זוהי עליה מרושעת.“ להיפך: זוהי אמת קדושה. בימי כהונתו של דויד בן-גוריון כראש-הממשלה וכשר-הבטחון בוצעה פעולה מסוימת, מועזת עד אין שיעור יותר מעסקה-הביש המסור יים, בעלת אופי דומה, ובאמצעות מנגנון דומה. בעוד שעסק הביש המסויים היה רק מטופש (ואילו הצליח, היה דויד בן-גוריון הראשון שהיה מבקש לקבל את האחריות עליו), היה אותו מעשה גבל עם המטע.
- לבון לא סיפר בשעת לממשלה את כל הנעשה במעין רכת הבטחון. טענה מוזרה, כאשר היא יוצאת מפיו של אדם שתיכנן במשך חודשים את מיבצע-סיני ביש-המזל מבלי להודיע על כך לחברי ממשלתו, ושהקים כור אטומי בנגב מבלי לגלות זאת לשרים.
- ועדת הבטחון, שלפניה אפשר היה לדבר מתוך בטחון כי שום דבר לא יודלף... היא עכשו ועדת לכל — חוץ לבטחון. ראש-הממשלה שוכח כי קול ישראל, הכפוף לו אישית, הקדיש מהדורות-חדשות שלמה למפירוט עדותו הסודית של שמעון פרס בישיבה סודית של ועדת החוץ והבטחון.

בימי כהונתו כיועץ המשפטי היה ידוע כמשתף-הפעולה הקרוב ביותר של ביגיי.

העובדה שכהן הגיע בכל זאת למסקנות צודקות אגנם מדברת בזכותו — אך אינה מצדיקה במאומה את בן-גוריון, שאולי קיומה לתוצאה אחרת.

- הצדקת טירובו לטהר את לבון, לפני התחלת המערכה, אחרי שהוכח כי הקצין הבכיר הדיח קצין אחר לעדות-שקר בפני ועדת אולשן-כהן. „אמרת לי לבון: אם אני אסתר אותך, פירוש הדבר שאני מאשים את הקצין.“ אחרי גילוי עדות השקר, לא היתה כל סיבה לכך ששר-הבטחון לא יאשים את הקצין — אלא אם כן פחד מפני תגובתו. (בטענתו זו הודה בן-גוריון, אגב, בפעם הראשונה שהוא גרם למערכה הציבורית, ולא לבון)
- טרוניה מרה על כך שלבון הדליף שיחות פרטיות לעתונות. היתה זאת תלונה תמוהה מפני איש אשר עוזרו אירגנו מנגנון שלם להדלפה יומיומית ושיטתית של ידיעות סודיות. מנגנון זה, שוכה בחוגי העתונות לכינוי „יוניטד פרס“, ידוע לכל עתונאי בארץ. בניגוד לגילוי חסידי לבון, לא נמחקו גילויי יוניטד פרס על-ידי הצנזורה, אשר בראשה עומדים שר-הבטחון וסגנו.
- „אני מביט (את) הצבא לא פחות מכל אחד מחברי ועדת-השבעה, ואני יודע שלא יתכן כי קצין בכיר, בלי הוראה מהרמטכ"ל, עשה דבר על דעת עצמו.“ אחרי שלבון טוהר על-ידי ועדת-כהן העדת השבעה, הרי חמסנתה המת-בקשת מנסוק זה הוא כי הקצין הבכיר קיבל הוראה ממישהו אחר ולמעשה באים בחשבון רק שלושה אנשים: האורח בן-גוריון, הרמטכ"ל דאן, או מנהל משרד-הבטחון דאן.

אולם עצם הפסוק כוונ לחלוטין. בימי כהונתו של דויד בן-גוריון קרו מקרים רבים בהם ביצע הרמטכ"ל של אן, משה דיין, פעולות שלא קיבל עליהן הוראה, או שחרגו מן ההוראה שקיבל. כל ילד יודע זאת, וכל ילד יודע כי ראשי מפא"י רצו לא פעם להדיחו מתפקידו. אך בכל מקרה טען בן-גוריון בפני ועדת-החוץ-והבטחון שהוא אישר את הפעולה, ושהוא מקבל עליה את האחריות.

- „במטש שט שנות שרותו (לפני כהונת לבון), היה צה"ל נאמן בהחלט עלי שלא עשה דבר על דעת עצמו, ולא היה אף קצין בכיר אחד שטיפעל בלי הוראה... אינני יכול להעלות על דעתי שבזמן פרישתו, בסוף 1953, נשתנה

פִּחַם לבון לא היה יכול לענות על אופק הטענות וההשמצות שהיו כלולות בנאומו הגדול של דויד בן-גוריון במרכז מפא"י, אותו כינה לבון בשם „פאמפלט“. נאום-התשובה הספונטאני שלו לא הוכן מראש אחרי קריאה סודית של דברי ביגיי, לא יכול להחת תשובה ממצה. ואילו אחרי החלטת מרכז מפא"י, שהפסיק באופן שרירותי את הריכוז בנקודה זו, גם לא יכול היה לבון לפרסם את תשובתו המפורטת.

אולם גם אורה רגיל, שאין בידו האינפורמציה המיוחדת המצויה לבטח בידי לבון, כשר-הבטחון לשעבר, יכול לעמוד בנקל על עשרות חצאי-האמיתות, הילופים, עיתותי ההגיון וההשמצות הכלולים בנאום ביגיי.

★ ★ ★

שותפות עם זייפנים

ראש נאומו התלונן בן-גוריון כי „אין הרוב הגדול של הציבור יודע על מה מדובר“. היא שכה להזכיר כי הצנזורה, הכפופה לו אישית, היא המונעת בתדירות מפני אורחי ישראל לדעת את מהות עסקי-הביש, הידועה לכל ילד בחוץ-לארץ. שאר טענותיו עמדו על רמה דומה של כנות. בין השאר:

- האי-שום שחברי ועדת-השבעה הם כסילים מוחלטים. „לא היה לי כל ספק ביושרו ובתום-לבה של חברי הוועדה — (אך) שיטת פעולת הוועדה הביאה בתכרת לידי משוא פנים, עיתות-הדין וחצאי-אמת.“ אם אנשים ישרי-לב מביאים לעיתות-דין — הרי ההסבר היחיד הוא שהם מטומטמים.
- ציטוט מוא של מסקנות ועדת אולשן-דורי, כאסכתא לדבריו. אחרי שהוכח בעליל כי בפני ועדה זו הובאו עדויות-שקר ומיסמכים מזויזפים, הרי עצב ההסתמכות על מסקנותיה הוא מעשה של חוסר-הגיונות. הוא גובל עם שותפות-לעבירה — נסיון ליהנות ממלאכתם של המזויזפים והנשבעים-לשקר.
- הצדקת מינויו של השופט חיים כהן לוועדת-החקירה, בניגוד לרצון לבון. גם הפעם לא הביא שום נימוק שיסביר מדוע מינה מכל שופטי בית-המשפט העליון דוקא את כהן, אותו הציע לבון בשעתו להדיח מתפקידו, ואשר

באנגלית ובצרפתית — כרוז או חוברת, לעתים במונן של כתב-השמצה.